

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
EDUCACIÓ EN LA DIVERSITAT
II

Coordinació: JOVE MONCLUS, GLORIA

Any acadèmic 2018-19

Informació general de l'assignatura

Denominació	EDUCACIÓ EN LA DIVERSITAT II			
Codi	100825			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària (2008)	5	OPTATIVA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Primària (2008) i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	5	OPTATIVA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària (2008)	5	OPTATIVA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Primària (2008) i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	5	OPTATIVA	Presencial
	Grau en Educació Primària (2008)	4	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	9			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	2.7		6.3
	Nombre de grups	1		1
Coordinació	JOVE MONCLUS, GLORIA			
Departament/s	PEDAGOGIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
JOVE MONCLUS, GLORIA	gjove@pip.udl.cat	6	
MARSELLES VIDAL, MARIA ANGELES	marselles@pip.udl.cat	3	

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Conèixer els models, enfocaments i perspectives més rellevants en el camp de l'atenció a la diversitat al llarg del cicle vital des d'un enfocament inclusiu.
2. Analitzar les aportacions teòriques produïdes en el camp de l'atenció a la diversitat al llarg del cicle vital des de diferents models, enfocaments o perspectives.
3. Utilitzar, amb propietat i rigor, el vocabulari i la terminologia científica pròpia de la matèria.
4. Comprendre i valorar els canvis estructurals i qualitius que exigeix l'educació inclusiva i les implicacions sobre els diferents components del currículum en les diferents etapes educatives.
5. Adquirir les eines necessàries per a poder dissenyar, implementar i avaluar projectes que facilitin el procés de transició de totes les persones.
6. Desenvolupar la capacitat de seleccionar i utilitzar, rigorosa i críticament, les fonts d'informació pertinents a l'atenció a la diversitat al llarg del cicle vital.
7. Desenvolupar un pensament propi sobre les diferents temàtiques tractades, de tal forma que la informació recollida i treballada sigui un suport per a tal pensament i mai una substitució del mateix.
8. Ampliar la capacitat de defensar argumentalment les idees i acceptar les dels companys, de tal manera que la solidesa de les conviccions estigui sempre oberta a la possibilitat de modificar-les.
9. Exercitar la crítica col·lectiva i l'autocrítica com a una forma d'aprenentatge i d'enriquiment intel·lectual i professional.
10. Analitzar i assumir el valor de la discussió com un element necessari i positiu en l'activitat educativa.

Competències

- Coordinar l'atenció a la qualitat educativa de totes les necessitats relacionades amb dificultats d'aprenentatge, amb la diversitat sociocultural, així com necessitats educatives especials greus i permanents.
- Dinamitzar i coordinar els recursos i serveis de suport interns i externs al centre que intervenen per atendre a les necessitats educatives especials i desenvolupar un ensenyament de qualitat per a tothom.
- Evitar els processos d'exclusió en particular d'aquells alumnes més vulnerables.
- Promocionar valors al respecte i consideració de la diversitat humana en totes les seves manifestacions.
- Identificar barreres per l'aprenentatge i la participació en diferents dimensions de la vida escolar (cultures, planificació i pràctiques escolars).

- Liderar el disseny, implementació i avaluació de programes individuals per alumnes amb necessitats educatives especials.
- Detectar i analitzar processos psicoeducatius que intervenen en les dificultats de l'aprenentatge del llenguatge oral, escrit, matemàtic, musical...
- Dissenyar entorns accessibles i planificar accions educatives no discriminatòries que siguin significatives per a tothom i que promoguin la participació de tots els alumnes de l'aula.
- Conèixer, analitzar i saber intervenir en programes específics per necessitats relacionades amb la discapacitat mental, sensorial, física, així com també trastorns generalitzats del desenvolupament i trastorns de conducta.
- Canalitzar les demandes del centre i col·laborar en el procés d'avaluació psicopedagògica de l'alumnat.
- Ajudar en la detecció i concreció de necessitats formatives del context per a donar resposta a la diversitat i iniciar i fomentar processos de canvi i innovació.
- Conèixer i saber aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació per a donar resposta mitjançant software i hardware específic a necessitats derivades de la discapacitat visual, auditiva, motriu, mental...
- Aprofundir en el coneixement i anàlisi de contextos plurilingües i multiculturals.
- Concretar i consolidar processos de reflexió-acció per a la millora de la pràctica professional.

Continguts fonamentals de l'assignatura

- Concepció biopsicosocial del desenvolupament
- La prevenció
- Factors de risc en el desenvolupament
- L'atenció primerenca
- La detecció i l'avaluació interdisciplinària
- La intervenció
- La família
- L'atenció primerenca i l'educació infantil 0-6
- Pautes de criança
- Vincle d'apego
- Estils educatius escolars i d'aprenentatge
- Paper preventiu de l'escola
- Les competències bàsiques en relació amb les capacitats. Eines i estratègies bàsiques per tal de que el currículum que oferim a les escoles esdevingui eina preventiva per evitar el fracàs i aconseguir "l'èxit"
- L'enfocament dels obstacles i els processos d'ensenyament-aprenentatge dels infants
- Les darreres aportacions de la neurociència en la relació emoció-cognició
- Processos d'ensenyament-aprenentatge i desenvolupament dels infants
- Anàlisi de les produccions dels infants com a eina d'avaluació i millora dels processos d'ensenyament-aprenentatge en una escola per a tots

- Construcció de llenguatge, construcció de pensament, construcció de ser
- L'emoció del coneixement i el desig d'existir
- Enfocament dels diferents models d'atenció a la diversitat

Processos d'exclusió/inclusió a través de l'escola

Educació per a tothom. Superació de trajectòries de fracàs . Processos de transició

Progrés escolar i expectatives curriculars en entorns diversos

Relació educativa, aspectes que incideixen en el progrés escolar

Suport Educatiu des d'una perspectiva comunitària

La comunitat com a mediadora del suport educatiu

Treball escola- comunitat: Índex per la inclusió

Eixos metodològics de l'assignatura

Es partirà d'un context alfabetitzador i d'aprenentatge inicial i a partir d'allí caldrà realitzar processos de recerca personal i grupal atenent especialment a l'anàlisi de produccions que els nens i les persones concreten. Es treballarà a partir de casos pràctics i caldrà la implicació activa de l'estudiantat des de l'autogestió i la presa de decisions individual i/o conjunta per a que el grup sigui una comunitat d'aprenentatge.

Seminari lectures + elaboració d'un mapa conceptual

Anàlisi d'històries de vida externes sobre processos d'exclusió

Pròpia història de vida sobre processos d'exclusió/inclusió identificant aspectes que intervenen en la trajectòria

Anàlisi de trajectòries per veure la construcció del Jo de l'alumne en interacció

Revisió de treballs/pràctiques incidint en l'aspecte actitudinal, revisar situacions que incidien directament en el desenvolupament del Jo de l'alumnat

Durant aquest curs donarem molta importància a la revisió de tots aquells treballs que heu desenvolupat al llarg de la vostra formació, fent especial émfasi a si son processos que us capaciten per a la millora de la vostra pràctica professional i per al vostre "becoming teacher"

Sistema d'avaluació

- Relat autobiogràfic : 25%
- Casos pràctics (en relació a la part preventiva i atenció primerenca): 25%
- Casos pràctics (en relació a la construcció del vostre becoming teacher): 25%
- Treball grupal (relacionat amb mapa conceptual) : 25%

Criteris de qualificació de les evidències d'avaluació:

Resolució de casos pràctics i respectar les dades d'entregar dels casos pràctics

Identificar continguts teòrics propis de la matèria

Mapa conceptual

Participació obligatòria a les tutories de grup

Qualitat del guió del treball i de les argumentacions per a defensar la proposta de treball Incorporació dels principals continguts treballats ambdues matèries de la menció

Creativitat en la posada en escena de la producció

Creativitat de la presentació oral i del treball escrit Establir ponts amb les pràctiques i/o experiències viscudes

La metodologia de la matèria fa que adquireixi molta importància l'avaluació formativa i processual, per la qual cosa cal un seguiment setmanal de les tasques proposades i una entrega d'elles en el campus virtual.

Requisits: per poder aprovar l'assignatura és necessària una nota mitjana de 5 en les diferents evidències. L'equip docent es reserva la valorar en el cas que una de d'elles estigui suspesa podrà fer mitjana sempre i quan la nota sigui igual o superior a 4 .

Mapa conceptual: cal aprovar cada una de les evidències grupals amb una nota igual o superior a 5. Assistència: Assistència obligatòria. L'assistència ha de ser igual o superior al 80% del total de les sessions de classe. Les faltes d'ortografia penalitzen. En el cas que el volum de faltes sigui molt elevat es considerarà la possibilitat de no poder superar l'assignatura encara que totes les evidències estiguin aprovades.

AVALUACIÓ PELS ESTUDIANTS AMB NEE (Condicció: certificat de discapacitat o de tenir alguna dificultat específica d'aprenentatge). El professorat de l'assignatura podrà modificar el sistema d'avaluació i la realització d'activitats presencials, i no presencials, en funció de les Necessitats Educatives Específiques de cada alumne, sempre consensuat amb la comissió d'Atenció a la Diversitat de la UdL. **AVALUACIÓ PELS ESTUDIANTS AMB FEINA** (Condicció: aprovació per part de la comissió pertinent el permís per a fer avaluació única). L'avaluació serà d'un examen final amb un valor del 80% i de d'un treball del 20%.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

Barton, L. (comp.) (1998): Discapacidad y sociedad. Madrid: Morata.

Bassedas, E.; Huguet, T.; Solé, I. (2005): Aprender i ensenyar a l'Educació Infantil. Barcelona: Graó.

Brown, B. (2010): Desaprender la discriminación en la Educación Infantil. Madrid: Morata.

Dewey, J. (2008): El arte como experiencia. Barcelona: Paidós (1934).

Echeita, G. (2007). Educación para la inclusión o educación sin exclusiones. Madrid: Narcea.

Eisner, E. (2004): El arte y la creación de la mente. El papel de las artes visuales en la transformación de la conciencia. Barcelona: Paidós.

Gimeno, J. (2003). El alumno como invención. Madrid: Morata.

Gómez Artiga, A.; Viquer Seguí, P.; Cantero López, M. J. (2005): Intervención Temprana: Desarrollo óptimo de 0 a 6 años. Madrid: Pirámide Psicología.

Grup d'Atenció Primerenca (2005): Llibre blanc de l'atenció precoç. Diputació de Barcelona. Àrea de Benestar Social.

Gutierrez Cuevas, P. (ed.) (2005): Atención Temprana. Prevención, detección e intervención en el desarrollo (0-6 años) y sus alteraciones. Madrid: Complutense.

Jové, G. et al (2007): Diversidad y cohesión social. Lleida: Milenio.

Jové, G.; Olivera, O. (2011): Viaje a través del tiempo. Diálogos entre obras de arte. Pulso, 34, 11-191, p. 159-181.

, G.; Vicens, L.; Cano, S.; Serra, O.; Rodríguez, J. (2006): Desig d'alteritat. Programa Àlber: una eina per atendre a la diversitat a l'aula. Lleida: Pagès.

Jové, G. (2017) . Maestras contemporáneas. Lleida. Publicacions de la UdL

Marsellés, M. A.; Jové, G. (2000): De la prevenció a l'atenció en la primera infància: Un enfocament interdisciplinar. Lleida, Edicions de la Universitat [Educació y món actual; 9].

Michelena, M. (2002): Un año para toda la vida. El secreto mundo emocional de la madre y su bebé. Madrid: Temas de Hoy [Col. Vivir mejor].

Morin, E. (coord.) (2003): Educar en la era planetaria. Barcelona: Gedisa. National Center for Clinical Infant Programs (1996): Clasificación Diagnóstica 0-3. Paidós, Buenos Aires.

Robinson, K. (2011): Los secretos de la creatividad. Entrevista realizada per E. Punset el 17-1- 2011 i emesa a Redes: <http://www.rtve.es/television/20110327/todos-tenemos-capacidad-ser-creativos/420223.shtml> [Consulta: 10 de desembre de 2011]. Sánchez Asín, A. (2006): Dejar hacer o aprender a vivir. Barcelona: Ed. Experiencia.

Serrano, M. A. (2004): Inteligencias múltiples y estimulación temprana. Guía para educadores, padres y maestros. Ed. Trillas.

Stainback, S. B. i Stainback, W. C. (1992): Curriculum considerations in inclusive classrooms: facilitating learning for all students. Baltimore: Paul H. Brookes.

Valls, M. J. i Jové, G. (2001): El estudio de los itinerarios escolares y post-escolares como pauta de reflexión en la construcción de una escuela y una sociedad para todos. Revista de Educación, mayo-agosto, 283-297.

Wagensberg, J. (2007): El gozo intelectual. Barcelona: Tusquets.

Bibliografia complementària

Alonso, P. i Rodríguez, P. (2004). Dos tutores en el aula. Cuadernos de Pedagogía, 331.

Chalmers, G. (2003). Arte, educación y diversidad cultural. Barcelona: Paidós.

Civis, M.; Longàs, E.; Longàs, J.; Riera, J. (2007). Educació, territori i desenvolupament comunitari. Pràctiques emergents. Revista d'Educació Social, 36, p. 13-23.

Eisner, E. (2004). El arte y la creación de la mente: el papel de las artes visuales en la transformación de la conciencia. Barcelona: Paidós.

Equip de coordinació del projecte Trama (2007). Projecte Trama. Treball en xarxa en la formació inicial dels professionals de l'educació. Revista d'Educació Social, 36, p. 40-51

Fullan, M. (2002). Los nuevos significados del cambio en la Educación. Barcelona: Octaedro.

Gairín, J. i Armengol, C. (2003). Estrategias de formación para el cambio organizacional. Contextos Educativos, 6 (7),355-374.

Gardner, H. i altres (2000). El Proyecto Spectrum. Volum I: Construir sobre las capacidades infantiles. Barcelona: Morata.

Hargreaves, A. (comp.) (2003): Replantear el cambio educativo. Un enfoque renovador. Buenos Aires. Amorrortu.

Jové, G (2008). Latidos de escuela: de la teoría a la práctica. Vivencias de unos maestros ante la innovación educativa. Kikiriki. Cooperación educativa, 89, 66-73.

Jové, G. (coord.) (2007). Diversidad y cohesión social. Lleida: Milenium.

- Jové, G., Vicens, L., Cano, S., Serra, O. & Rodríguez, J. (2008). Infantil/Primaria: un camino para reconstruir el conocimiento. Cuadernos de Pedagogía, 376, 25-28.
- Marcelo, C. (2001). El aprendizaje de los formadores en tiempos de cambio. La aportación de las redes y el caso de la red andaluza de profesionales de la formación. Revista de Curriculum y Formación del Profesorado, 5 (1), 9-26.
- Marcelo, C. (2002) La formación inicial y permanente de los educadores. En Consejo Escolar del Estado, Los educadores en la sociedad del siglo XXI. Madrid: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (p. 161-194).
- Morin, E. (1999). Los Siete Saberes Necesarios a la Educación del Futuro. París: Unesco.
- Morin, E. (2000). La mente bien ordenada. Barcelona: Seix Barral.
- Morin, E. (2010, Enero 17). Elogio de la metamorfosis. *El País* [En línea] http://www.elpais.com/articulo/opinion/Elogio/metamorfosis/elpepuopi/20100117elpepiopi_13/Tes [Consultat 20.01.2010].
- Morin, E. (coord.) (2003). Educar en la era planetaria. Barcelona: Gedisa.
- Santos Guerra, M. A. (2002). La escuela que aprende. Barcelona: Morata.
- Tilstone, C. i altres (2003). Promoción y desarrollo de prácticas educativas inclusivas. Madrid: EOS.
- Wagensberg, J. (coord.) (2006). Dalí, noves fronteres de la ciència, l'art i el pensament. Barcelona: Generalitat de Catalunya